

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 360 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istoip. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem č.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neirankirano
pismo se ne sprejema! Uredništvo
telefon št. 2050, upravljalništvo št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Prava beseda ob pravem času

Dočim je pozdrav škofa dr. Jegliča Delavski zbornici za Slovenijo ob otvoritvi njegove Doma velike principijelne važnosti, ima ob isti priliki podana izjava g. velikega župana najaktualnejši praktični pomen v sedanjem trenutku.

Iz govora dr. Vodopivec kot predstavitelja državne oblasti vidimo, da se oblast popolnoma zaveda svojih socialno-političnih nalog v prid delavstva in njihovega pomena za politični mir in red ter gospodarski napredek države. Državna oblast ni in ne sme biti v službi kakšnega razreda in njegovih razrednih interesov, ampak ima obstojna razredna nasprotstva ublaževata, jih obojestransko reducirati na pravo mero ter najti med njimi ono srednjo linijo, ki jo narekuje blagor celote. Tako je pojmoval v bistvu funkcijo državne oblasti že stari Rim, tako je vladarju narekovala v srednjem veku krščanska morala, tako veli državnemu oblastniku moderno pravno pojmovanje, ki od njega terja absolutno objektivnost in nepristranost. Zato je čisto izključeno, da bi se država mogla in smela postaviti bodisi na stališče desničarske reakcije na eni ali nasilne socialne revolucije, ki jo reakcija naravno izživa, na drugi strani, ne da bi s tem negirala sama sebe.

Kakor je izjavil veliki župan zbranim delegatom Delavske zbornice, si je tudi sedanja vlada v tem oziru ne samo v nepretrgani kontinuiteti osvojila popolnoma stališče prejšnjih vlad, ki so v pravem razumevanju svoje gori omenjene naloge sprejele in izvajale socialnopolitične zakone, ampak je vladar temu s svojim manifestom dal še krepkejšo oporo, ko je izjavil, da ga je h koraku 6. januarja napotila baš skrb za izmučene, a še vedno patriotske množice, kojih trpljenje je vladarja ganilo in pobudilo k temu odločilnemu činu. Zato more po besedah najvišjega funkcionarja v naši deželi delavstvo gledati čisto mirno v bodočnost in se nadejati le izboljšanja svojega položaja.

Posebno je treba poudariti zagotovilo g. velikega župana, da široki in po svoji moči ter veljavi našo industrijo resnično predstavljajoči krogi našega gospodarstva sami pravilno pojmujejo in ocenjujejo pomen zadovoljnega in izobraženega delavstva za prospek in bodočnost naše industrije, čemur so ob otvoritvi Delavske zbornice dali jasnega izraza tudi zastopniki našega gospodarstva sami. Močna in solidna industrija gre v svoji okrepljeni in napredku vzporedno z dobro in vedno bolj izpopolnjujočo se socialno zakonodajo v prid delavskega stanu, ki tem več pomaga producirati, čim bolj postaja v procesu proizvajanja enakopravno sodelujoč faktor. Tisti pridobitni krogi, ki to umevajo, se v svojem občestvenem, socialnem, državnem čustvovanju dostojno pridružujejo onemu na legalni bazi organiziranemu delavstvu, ki ne išče izpolnitve svojih zahtev v prevratnih zamislih, ampak v mirnem, legalnem in domoljubnem delu po svojih od države priznanih strokovnih organizacijah in zbornicah. Zato sme, kakor je izjavil g. veliki župan, z legalnimi sredstvi boreče se delavstvo vedno računati na vpoštevanje in podporo legalne oblasti, ki ji je mar občega blaga. Oni, ki pa gojijo ne-socialne reakcionarne želje, so hvalabogu pravtako maloštevilni in osamljeni, kakor oni, ki želijo obstoječi red prevreči z nelegalnimi sredstvi in imajo pri tem učinkovito, čeprav nehoteno podporo od strani prvih.

Beseda zastopnika oblasti je tedaj bila času primerna, nujno potrebna in je prišla v pravem trenutku v pomirjenje delovnih stanov, ki tvorijo ogromno večino v državi in zanjo v poštenem trudu žrtvujejo vse svoje sile. Bile so to visoko patriotske besede in dokaz, da sedanja vlada misli na vse stanove brez razlike, da vidi v blagostanju delavskega stanu prav tako nujen faktor napredka države kakor ga vidi v blagostanju drugih, ki se prizadevajo za gospodarstvo, da so ji naravne pravice delavstva — če se poslužimo pregatne definicije škofa dr. Jegliča — prav tako na srcu kakor so ji naravne pravice drugih stanov, vse pa v soglasju med seboj in z občim dobrom, z blagom države.

Delavstvo gre pomirjeno zopet na delo, hvaležno svojemu vladarju in vršilcem njegove volje, da se naš skupni dom, država, okrepi, da se pomnožijo njena bogastva in dvigne njen ugled in njena moč po pridnih, zadovoljnih in v slogi medseboj živih državljanih.

Zakonodajni in upravni program

Zakon o vrhovni drž. upravi - Vel. županom bo kompetenca razširjena

Belgrad, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Sedanja vlada je imela sicer mnogo zakonov pripravljanih od strani stalne zakonodajne komisije v pravosodnem ministrtvu. Vendar pa je način razglasitve in uzakonitve teh zakonov pospešen. Urejena je pravna stran tistih stvari, ki potrebujejo satisfakcije in sankcije, če državljan zagreši kaznivo dejanje. Dalje je pripravljenih mnogo načrtov, ki bodo uredili civilne pravice državljanov. Tudi ti zakoni so bili večinoma že sestavljeni pod prejšnjimi vladami in bodo najbrž le z majhnimi spremembami sprejeti. Premišljena bodo tudi tista nasprotstva, v katerih se komisije raznih naziranj niso mogle zediniti.

Kakor smo se informirali na merodajnem mestu, je sedaj najvažnejši zakon, katerega mora vlada od vrha do tal šele pripraviti, zakon o vrhovni drž. upravi in zakon o upravi sploh, kajti upravno vprašanje je bilo ono vprašanje, ki je vrglo prejšnji režim in ravno sedanji režim,

ki čuti, da ima pred seboj še daljšo bodočnost, ima to glavno nalogo, da uredi upravno vprašanje. Kot smo na avtentičnem mestu zvedeli, bo dal bodoči zakon o vrhovni upravi, ali vsaj obstoja taka tendenca, velikim županom in okrajnim glavarjem mnogo širšo kompetenco, kakor so jo imeli doslej. Tako hoče zakon priboriti tema dvema funkcionarjema nazaj veljavo, da bosta v javnosti nekaj pomenila in da bosta lahko iniciativno delovala in odločala.

Tozadevna organizacija državne uprave bo služila kot temelj za bodočo samoupravo. Obe organizaciji ozir. razvrstitvi in ureditvi obeh uprav bi šli sporedno. Zakon gre za tem, da se izvrši čim širša dekoncentracija, da se da velikim županom, kolikor jih še ostane, čim širša kompetenca, da bi tudi nižje enote imele čim večjo podjetnost in da se v ministrtvu izvršuje stvari materialno, ne pa pokrajinsko ali krajevno.

rom, da pobirajo trošarino na alkoholne pijače v tistem razmerju kot država, in sicer na vino od hl 35 Din, na pivo in žganje pa pavšalno.

Most med Zemunom in Belgradom nameravan

Belgrad, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Gradbeni minister je izdal naredbo, da se takoj prične z proučevanjem potrebnih podatkov, da se zgradi most med Belgradom in Zemunom. Zato se je sestavila posebna komisija, da bo obravnavala vsa strokovna vprašanja, ki so s tem načrtom v zvezi. Poleg teh delegatov je gradbeni minister pozval v to komisijo delegate železniškega ministrtva, pomorske uprave, rečnege prometa, glavnega ravnateljstva, zastopnika belgrajskega mesta, vodnega ravnateljstva, pristaniških oblasti, prizadetih občin. Konferenca se bo vršila 25. februarja.

Jugoslov.-bolgarska komisija

Belgrad, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) V najkrajšem času se bo v Pirotu sestala mešana jugoslovansko-bolgarska komisija, ki bo obravnavala obmejne incidente. V to komisijo je notranje ministrtvo imenovalo Milorada Jovanoviča, velikega župana v Nišu in bivšega načelnika v notranjem ministrtvu.

Sofija, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) Po posvetovanju ministrskega predsednika Ljapčeva z zunanjim ministrom Burdovom odputujejo jutri bolgarski delegati v Piroto, kjer se bodo z Jugoslavijo obravnavala važna mejna vprašanja.

Belgrajske vesti

Belgrad, 18. februarja.

Seja vlade se je vršila zvečer. V glavnem sta poročala trgovinski minister dr. Mažuranić in fin. minister Šverljuga. Obravnavala so se proračunska vprašanja.

V zunanjem ministrtvu so vsi načelniki dobili nalog, da izdelajo obširno poročilo o svojih delokrogih. Nalog je v zvezi s proračunom.

Seja časnikarske male antante se je danes vršila. Minister dr. Kosta Kumanudi je sprejel upravni odbor. Upravni odbor je zaprosil za jutri za advienec na dvoru.

Nova belgrajska občinska uprava je danes prevzela posle od bivšega občinskega sveta. Ob tej priliki sta imela daljše govore bivši župan dr. Kumanudi in novi komisar Miloš Savčić.

Kralj je podpisal ukaz, s katerim se imenuje dr. Ilija Šumenkovič za poslanika v Bernu, direktor 1. pol. oddelka Pelivanovič za odpravnika poslov v Kairi. Dosedanji delegat pri Društvu narodov Fotić pa pride na njegovo mesto. Pri Društvu narodov ne bo zaenkrat imenovan poseben delegat, temveč bo njegove posle opravljal bernski poslanik dr. Šumenkovič.

V prosvetnem ministrtvu pričakujejo poročila in predloge velikih županov, kako naj bi se izvršila enostavna razporeditev učiteljev.

Hilarij Vodopivec, član glavnice kontrole, je nevarno obolel. Zdravi se v zdravilišču Vračar. Danes je bil previden s sv. zakramenti.

Drugo tromesečje na zavodih, kjer je bil pouk radi mraza ali boleznih ukinjen, se more po ravnateljstvu odločiti podaljšati do 15. III.

Stipendije, ki so določene za studij agronomske politike, so namenjene izključno agronomom.

Dvoje naziranj o gospod. svetu

V vedilnih gospodarskih krogih se ni prišlo do soglasja glede ustanovitve gospodarskega sveta. Ena skupina gospodarskih ljudi, v kateri je najbolj zastopan veliki kapital, je sploh proti ustanovitvi gospodarskega sveta, ker bi ta pomenil neke vrste parlamenta, kar bi bilo v nasprotju z novim stanjem. Ta skupina predlaga, da se ustanove začasni posebni odbori za posamezne panoge gospodarstva. Tako naj bi finančni odbor razpravljal finančna, carinski carinska itd.

Druga skupina pa je za ustanovitev gospodarstva sveta, ki naj bi bil neke vrste parlament. Vsled tega vprašanje gospodarstvenega sveta še ni rešeno in bo padla odločitev šele po povratku trgovinskega ministra dr. Mažuranića.

V Srbiji zopet viharji in zameti

Belgrad, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) Včeraj in danes je zopet divjala burja v okolici Belgrada in v notranjosti Srbije. Med Batajnico in Zemunskim poljem je proga vsled snežnih viharjev zametena. Vsi vlaki so izostali. Na pomoč je odšel pomožni vlak. Postaja načelnika v Zemunu in Rumi sta naprosila glavnega ravnatelja, naj zaprosi vojaštvo na pomoč. Zagrebški brzovlak je čakal v Zemunu. Prečanski vlaki pa so se razvrstili po postajah na Zemunskem polju.

Ker ni potnikov, je bilo snoči odpovedanih več vlakov. Na postaji Obilić na Kosovem je sneg zametel vlak 5512. Med Obilićem in Priluzdo so zameti ustavili tovorni vlak.

V območju sarajevskega, zagrebskega in ljubljanskega ravnateljstva na splošno ni nebenih sprememb. Vreme je mirno. V območju subotiskega ravnateljstva pa je divjala silna burja med Alibunarjem in Pančevim, Vladimirovci in Vadanišcem. Ponekod je 5 do 6 metrov snega. Burja je zametla en vlak, dva pa je železniška uprava odpovedala.

Prometno ministrtvo je nočoj prejelo po-

drobno poročilo o položaju na progah. Postaja Obilić je zametana. Vlak 5511, 5565 nista prispela na postajo. Med Skopljem in Mitrovico se vrši reden promet. Na progi Prahovo—Niš je zasnežen del proge med Sverljugo in Paliluko. Nekateri vlaki so se vrnili v Zaječar. Na Zemunskem polju se je proti večeru z Belgradom vzpostavil promet.

V območju zagrebskega ravnateljstva se razmere boljajo. Med Ogulinom in Splitom sreži. Proga Varaždin—Golubovac je očiščena. Proga Zagreb—Sušak je očiščena.

V območju subotiskega ravnateljstva so bili med postajama Vladimirovci in Kozin odpovedani vsi vlaki. Na nekaterih postajah so uvedli tako zvane čistilne vlake, ki so opremljeni s snežnim plugom. V sarajevskem ravnateljstvu je položaj nespremenjen.

Po nekaterih postajah so lokomotive zasnežile in oledenele. Nekatera srbska mesta so radi silnih snežnih zametov popolnoma odrezana od sveta, ker je prekinjen ves železniški promet.

Zakon o prometnem osebju ostane nespremenjen

Belgrad, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Nekateri listi so prinesli vest, da je že izgotovljen zakon, ki določa velike spremembe v prometnem osebju. Kakor smo zvedeli, ta vest ni resnična. Dosedanji zakon o prometnem osebju je sicer popolnoma neprikladen in je v upravi povzročil veliko zmede. O tem bo največje vedel povedati državni svet, kjer je na desettisoče pritožb, ki so rešene ali še niso rešene. To je brez dvoma dejstvo. Nadalje je popolnoma jasno, da osebno vprašanje ni nič manj važno kot vprašanje obnove naših železnic, za kar bi bilo treba po mnenju bivšega ministra Milosavljeviča nič manj nego

3 milijarde Din. Ker ne gre samo za stvari, ampak tudi za tiste, ki jih upravljajo, torej za človeški material, se mora gledati tudi nanj. Najprej je treba ustvariti eksistenčno možnost, če se hoče zakon količkaj spremeniti v dobro. Radi tega je popolnoma umljivo ugibanje o novem zakonu o železniškem osebju. Toda vprašanje je prav tako veliko kot obnova materiala. Oba sta odvisna od denarja. Vlada posveča temu vprašanju vso pozornost. Kadar ga bo vzela v roke, ga bo uredila v mejah možnosti. Vendar ne gre s taletni vestni vznemirjati organizacije in povzročevati nepotrebna pota v Belgrad.

V bivšo skupščino pridejo uradi

Belgrad, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik general Peter Zivkovič je odredil, da se bivša skupščinska zgradba porabi za državne oblasti. Prevzeli jo bosta ministrtvi za vojno in za železnice. Vojno ministrtvo se bo v poslopje preselilo s štabom belgrajskega poveljstva, mestnim poveljstvom, donavsko divizijsko oblastjo in donavskim divizijskim sodiščem. Prometno ministrtvo pa se bo v skupščini naselilo s kontrolno nad dohodki. Na ta način bo v Belgradu prostih zopet več zasebnih stanovanj. Država pa bo prihranila na najemnin, ki jo je v zasebnih hišah plačevala v znesku 5 milijonov.

Ministrski predsednik je sporazumno z gradbenim ministrom odredil, da se pospešijo gradbena dela na palači na oglu Nemanjine in Miloša Velikega ulice. Na zgradbi se izvršujejo poslednja dela, ker mora biti zgradba do 1. maja gotova. V njej se bo naselilo pet ministrtv s 500 oddelki, ki so bili doslej v zasebnih hišah. Na ta način bo država prihranila na najemnin 5 milijonov dinariev.

Stalni vrhovni zakonodajni svet

Belgrad, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) Sestava stalnega zakonodajnega sveta ima po Srbskičevih intencijah ta namen, da naj se v osrednji odbor izvoli stalni krog prominentnih juristov. Kdaj se bodo prvokrat sestali, še ni gotovo. Najprej bo o tem vlada imela sejo in sklepala, kdaj se skljiče svet. Kot tajnik zakonodajnega sveta bo posloval načelnik pravosodnega ministrtva dr. Kugler. S tem bo imel avtomatično pri sestavi zakonov veliko besedo.

Včerajšnji »Slovenski list« je javil, da je kralj imenoval stalni vrhovni Zakonodajni svet. »Slovenski list« je objavil tudi imena vseh imenovanih članov sveta. Po neljubi pomoti, ali naključju pa je izpadlo iz poročila ime ljub. univerzitetnega profesorja dr. Milana Škerlija. Od Slovencev so torej imenovani v stalni vrhovni zakonodajni svet: Dr. Andrej Gosar, minister n. r., dr. Milan Škerli, univ. prof. v Ljubljani in dr. Štefan Sagadić, svetnik v Belgradu.

Oblasne trošarine na alkoholne pijače

Belgrad, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) Finančni minister je dovolil oblastnim odbo-

Sibirski separatizem

Z ustanavljanjem raznih avtonomnih sovjetskih držav so se sovjeti zlasti priklopili nacionalističnim nemškimi krogom, ki so tako nakrat in nepričakovano prišli do samostojnosti, o kateri si niso upali niti sanjati. Zlasti velja to za baskiško, tatarsko, židovsko, nemško, poljsko in druge sovjetske »države«.

Na drugi strani pa je bil efekt tega sovjetskega danajškega daru čisto drug. Zakaj vsa ta samostojnost je bila le na papirju, ker so sovjeti sicer v resnici dali posameznim sovjetskim unijam vso oblast, a zato skrbno čuvali, da ostane vsa Rusija ena gospodarska celota. S pomočjo skupne vojske in pa enotne komunistične stranke pa so poskrbeli, da si tudi na drugih potih niso mogle dovoliti posamezne sovjetske države nobenih ekstratur.

Od vseh ruskih pokrajin je težke posledice od popolne centralizacije vsega gospodarstva v Moskvi najtežje občutila velikanska Sibirija. Po svojih klimatičnih razmerah, svojem kolonizacijskem značaju in po svojem naravnem bogastvu spominja Sibirija mnogo na Kanado. Prvotno prebivalstvo, tako imenovani inorodci, so ali izumrli ali pa se izselili v severne kraje ali Mongolijo. Iz izgnancev in priseljencev pa se je polagoma razvil nov tip »Sibirjakov«, ki danes čisto obvladajo Sibirijo. Izgnanci po veliki večini niso bili noben moralno defekten element, temveč narobe večinoma najboljše, kar je imela Rusija. Predvsem so bili mnogi izgnani, ker so pripadali raznim sektam, zlasti staroverci tvorijo še danes velik del sibirskega prebivalstva. Žive strogo po starih zakonih in so odločni nasprotniki nikotina in alkohola. Drugi izgnanci pa so prišli v Sibirijo po večini zaradi političnih prestopkov in le neznan del je bil iz vrst pravih zločincev. Pred vojno pa je ruska vlada polagoma pričela spoznavati velikanski pomen Sibirijske in kaznjenci so se pošiljali le še v severni del otoka Sahalina. V velikem številu pa je pričela naseljevati v Sibiriji kmete iz evropske Rusije, ki so dobili tu veliko zemlje in vse potrebno orodje. Ta notranja kolonizacija je zavzela ogromen obseg in je v letu največje kolonizacije prišlo v Sibirijo nad en milijon izseljencev. Sibirski mesta so vsled tega silno narasla. V dvajsetih letih je komaj ustanovljeni Novo Nikolajevsk (Sedaj Novo Sibirsk) narasel na 150.000 ljudi in enako tudi druga mesta.

Poleg tega pa se je Sibirija tudi silno razvijala v gospodarskem oziru. Cela vrsta za drug je nastala in eksport sibirskega surovega masla, jajc, žita v Anglijo in druge države se je stalno dvigal. Vse to je silno okrepilo samozavest Sibircev, ki so bili na svoje sibirstvo ponosni. Prišel je izhajati list »Sibirija«, trgovske tvrdke so vedno bolj uporabljale pridevek »sibirski«, skratka, nastajala je zavest sibirskega pripadništva.

Iz te nove zavesti pa se je rodil sibirski separatizem, ki je postal zlasti močan pod sovjeti. In naravno. Zakaj vse, kar je Sibiricu nasprotno in tuje, so oznanjali komunisti. Sibirija je neverjetno bogata dežela in vsakdo lahko pride do velikega blagostanja, če dela. Sibircev je zato podjeten in delaven, ker ve, da se mu bo delo izplačalo, ali kar si pridobi, to hoče, da je njegovo. Sibirjak je zato prepričan individualist, ki noče o kolektivizmu boljše nikoli niti slišati.

Vsak Sibirjak hoče postati premožen in »kulak« in zato nima smisla za komunistično gonjo proti kulakom. Čisto brezuspšno je tudi za komuniste, če si skušajo pomagati z gonjo proti veleposestnikom, ker teh v Sibiriji ni nikdar bilo. V Sibiriji ni na vasi revnih ljudi in nobenega razrednega nasprotja. V ogromni Sibiriji, ki je dvakrat večja ko vsa Evropa z evropsko Rusijo vred in v kateri živi le 30 milijonov ljudi, je za vse dovolj prostora, samo za komunistem ne.

Vsa ta nasprotja so naravno le še okrepila nasprotje med Sibirici in sovjeti in pomnožila sibirski separatizem. V zadnjem času pa so gospodarski argumenti ta separatizem zlasti dvignili. Od vseh industrij dobi sibirski od sovjetske vlade najmanj denarja. Sovjeti pa tudi ne pripuste, da bi Sibirici s pomočjo tuje kapitala pričeli dvigati neizmerno bogastva Sibirijske. Čakati morajo tako dolgo, dokler sovjeti sami ne bodo imeli dovolj denarja za izkoriščanje sibirskih naravnih zakladov. Kdaj pa bo to? Sibirici pravijo, da nikdar.

In tako se stalno veča sibirski separatizem in ker je bila Sibirija že enkrat samostojna, čeprav le za kratek čas, zavzema ta separatizem za sovjete vedno bolj nevaren obseg.

V Sibiriji se najbolj jasno vidi druga plat komunističnega sistema sovjetskih unij in morda so te unije v resnici le priprava za čisto samostojno Sibirijo. Tuji kapital že pričanja računati tudi s tem razvojem.

Pred gospodarsko konferenco male antante

Bukarešt, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) Na današnji dan napovedana otvoritev gospodarske konference Male antante se je morala odgoditi na jutri, ker češkoslovaški delegati še niso dospeli v Bukarešto. Konferenca bo skušala v glavnem zboljšati v okviru železnih zaključkov železniški promet in plovbo na Donavi ter v carinskih vprašanjih vzpostaviti normalne odnose med vsemi tremi državami.

Važna izjava tržaškega škola dr. Fogarja o spravi med Cerkvijo in državo v Italiji

Rim, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Tržaški dopisnik »Giornale d'Italia«, službenega lista italijanskega zunanjega ministrstva, dr. Tranquilli je imel važen razgovor s tržaškim škofom dr. Alojzijem Fogarjem. Razgovor ima v sedanjem trenutku radi pomembnih izjav prelata največji politični interes.

Uvodoma je omenil prelata, da so katoliki v obmejnih provincah z največjim veseljem sprejeli vest o spravi med Cerkvijo in državo. Prelat je trdno prepričan, da bo rimski dogovor imel ugoden vpliv na obmejne pokrajine. Posebno se bodo čutili moralne, politične in verske koristi te sprave za diecezane v pokrajinah s tujim jezikom. Nato je msgr. Fogar naglašal težavni položaj v slovanskih pokrajinah, kjer je moral duhovni pastir trpeti radi dualizma, ker je moral biti na eni strani državljani države, ki, četudi ni bila Cerkvi sovražna, se pa vendar še ni z njo spravila, na drugi strani pa je moral vršiti svoje dolžnosti kot duhovnik. Prelat je nadaljeval: Mussolini je pred nedolгим časom izjavil predsedniku katoliške akcije Orlandiju, »da bi vse njegove odredbe, ki se tičejo prebivalstva, imele malo uspeha, če bi italijanski narod ne čutil strahu bočjega.« V nekem pastirskem listu, je rekel msgr. dr. Fogar, »ki sem ga naslovil vernikom moje škofije v italijanskem, slovenskem in hrvaškem jeziku, sem poudarjal te Mussolinijeve

Odmev sprave med Vatikanom in Kvirinom po svetu

Paris, 18. febr. (Tel. »Slov.«) »Liberte« se čudi, da se francoski antiklerikalci, ki že 25 let ne znajo nič drugega, kakor da neprestano žalijo sv. Stolicu, zdaj pritožujejo nad njo, ker se je spravila z italijansko monarhijo. Naše francoske framasonske levičarske stranke, tako pravi list, ki so vedoma in sistematično rušile francoske misijone in so jih žrtvale svojim antiklerikalnim predsodkom, nimajo zdaj pravice, ogorčevati se nad žalostnim rezultatom svoje bedaste protiverske politike. Ako je sprava s papežem ogromen in naravnost sekularen uspeh za Italijo, potem se imamo za to zahvaliti samo nespameti vladajočim v Franciji. Franciji ne ostane sedaj ničesar drugega, kakor sporazum in zveza z Italijo, ako hoče ohraniti francosko vevselo.

Paris, 18. febr. (Tel. »Slov.«) »Petit Parisien« zelo podčrtuje pomen lateranske pogodbe in pravi, da je Mussolini dosegel večji uspeh nego ga je Napoleon s svojim konkordatom.

London, 18. febr. (Tel. »Slov.«) »Saturday Review«, konservativno glasilo, piše, da je vstop sv. Stolice v Društvo narodov neverjeten, toda ni izključeno, da se bo po zgledu Amerike udeleževala tistega delovanja Društva, ki jo neposredno zanima, ne da bi bila članica. V Franciji se zastoj vznemirja, ker sv. Stolica ne bo uganjala nobene posvetne politike v korist te ali one države ali grupacije držav. Komentarji francoskih listov, ki se boje za prestiž in svetovni položaj Francije, so čisto navadno in neutemeljeno pretiravanje. Sv. Stolica ne pozna druge politike kot politiko miru in sporazuma med vsemi narodi.

Rim, 18. febr. (Tel. »Slov.«) »Osservatore Romano« demantira vest francoskih listov, da je bilo vprašanje francoskih misijonov zadnji povod za spravo med papežem in italijansko vlado.

Paris, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) Znani katoliški profesor prava »Yver de la Brière« izjavlja v »Excelsior«, da bo Vatikan odklonil vsako ponudbo za vstop v Društvo na-

Pomorska rivaliteta med Francijo in Italijo

Paris, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Francoska javnost je vznemirjena radi hitrega naraščanja italijanskega brodogoja, ki da ogroža do sedanjost razdelitev sil v Sredozemskem morju. Pariški desničarski listi govore francosko-italijanskem tekmovanju za nadoblast na Sredozemskem morju. Za l. 1933, v katerem bo izvršen italijanski, kakor tudi francoski gradbeni program, je izračunal »Temps« celotno silo obojnega brodogoja v modernih, po l. 1918 zgrajenih ladijskih enotah, in sicer: velikih

Pred koncem Riverove diktature

Madrid, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Jutri bo v kraljevem gradu seja ministrskega sveta pod kraljevim predsedstvom. Eдини predmet razprave bo sedanja situacija, ki jo je težko vzdržati. Kot možni bodoči ministrski predsednik se med drugimi navaja admiral Magar, bivši podpredsednik vojaškega direktorija in sedaj španski poslanik pri Vatikanu. Ni pa možno predvideti, ali se bo španski

Atene, 18. febr. (Tel. »Slov.«) V Macedoniji je sedem rek prestopilo bregove in preplavilo vzhodno Macedonijo in Tracijo, in to posebno ob turški meji. Škoda je velika.

Praga, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) V strojni tovarni Češko-moravske d. d. Kolben v

besede, kar je mnogo doprineslo k temu, da je slovanska duhovščina vest o spravi s tem večjim veseljem sprejela. V oddaljenih goriških vaseh so spravo med Cerkvijo in državo sprejeli z zvonjenjem vseh zvonov. Potem je škof nadaljeval:

»Konkordat zagotavlja škofu volitev svojih župnikov. Posebno v obmejnih provincah bo mogel škof, vpoštevajoč delikatne lokalne razmere, izvršiti to izvolitev tako v verskem kakor v državnem interesu. Svoboda duhovnikov v obmejnih pokrajinah bo še ojačila njihov državni čut, ki ne bo nič trpel, če bodo pridigovali v slovanskem jeziku, če njihovi župljani ne razumejo italijanskega jezika. — Jezikovna svoboda v cerkvi tujejezičnega teritorija bo učinkovito orožje za dviganje morale in civilizacije. Tujejezični duhovnik bo lahko v svojem maternem jeziku spontano in odkritosrčno pridigoval ljubezen do države, in o tej odkritosrčnosti ne sme dvomiti nihče.

Visoki prelata je končal: »Kakor znano je sv. Stolica naložila vsem tujejezičnim duhovnikom dolžnost, vzgajati državljane k dolžni lojalnosti in pokorščini, po načelih cerkvene morale pa jim je prepuščeno, pridigovati v njihovem maternem jeziku. Zato smo po sklenitvi sprave jaz in moji duhovniki prepričani, da se bo za obmejne škofije sedaj začela nova doba.«

rodov, ker bi sicer po sklepih Sveta Društva narodov utegnil biti prisiljen, udeleževati se političnih akcij. Nasproti visokim ciljem Društva narodov pa Vatikan ne more ostati brezbrizen ter bo sledil vsakemu klicu k sodelovanju pri reševanju gotovih vprašanj. Zazeleno je tudi, da se katoliki vseh dežel zavzamejo za to, da bi se pritegnil Vatikan pri vseh vprašanjih mednarodnega prava. V takih primerih bo zastopal Vatikan nuncij v Bernu.

Hamburg, 18. februarja. (Tel. »Slov.«) Na manifestaciji centroma je bivši državni kancler dr. Marx pozdravil spravo med papežem in Italijo. Ta sklenitev miru pa na politiko nemškega centroma ne bo vplivala direktno. Vsa tozadevna izvajanja so izmišljena.

Podrobnosti o spravi

Milan, 18. febr. (Tel. »Slov.«) O vprašanju natančneje ureditve državljanske pripadnosti k Vatikanski državi doznava »Corriere della Sera«, da se more pripadnost k Vatikanski državi pridobiti in ohraniti samo s stalnim bivanjem na vatikanskem ozemlju. Vatikansko državljanstvo ni dedno. Cerkevna poroka tudi za katolike ne bo obligatorična. Cerkev nima azilnega prava, vendar so policija ali vojaštvo, če morajo iz varnostnih razlogov vdreti v Cerkev, dolžni da prej o tem obvestijo cerkvene oblasti, če zadeva ni nujna. — Za pridobitev novega imetja so cerkvene uprave in tudi sv. Stolica dolžne, pridobiti dovoljenje pravosodnega ministra. Eksekvatur za imenovanje škofov se zamenja s tem, da se mora Cerkev prej sporazumeti z vlado. Vatikanku se dovoljuje tudi pravo lastnine do vseh katakomb, ki se nahajajo v Italiji, tudi do onih, ki se bodo morda odkrile v bodoče.

Rim, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor doznava Vaš dopisnik na merodajnem mestu v Vatikanu, se je vprašanje kovanja lastnega denarja sicer predložilo papežu, ki pa je to vprašanje, kakor tudi vprašanje pisemskih znamk zaenkrat odstavil.

križark po 1000 ton bo imela vsaka država po 6 malih križark: Francija 3 po 8000 ton, Italija pa 6 po 5300 ton, torpednih rušilcev: Francija 24, Italija 19, torpednih čolnov: Francija 26, Italija 28, podmornic: Francija 43, Italija 30. Italijansko brodogoje je sicer po številu in tonah manjše, kakor francosko, ima pa zato prednost, da ima za podlago Sredozemsko morje, dočim je Francija prisiljena razdeliti svoje bojne sile na Atlantski ocean in Sredozemsko morje.

kabinet res spremenil. Vrh tega se je položaj diktatorja Primo de Rivero poslabšal tudi s tem, ker večina spravlja smrt kraljevmatere v zvezi z dogodki pri zadnji revoluciji topničarskih častnikov. Smatra se, da je to vplivalo tudi na stališče kralja, tako da resno misli na to, da bi na najbolj miren način brez trenja odpravil diktaturo.

Pragi je nastal požar, ki je uničil zalogo in delavnico modelov. Gasilci so požar omejili šele v štirih urah, pogasili pa šele davi. Škoda, ki je pokrita z zavarovalnino, se ceni na 20.000.000 Kč.

Skupščina časniške male antante

Belgrad, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Včera je se je vršila skupščina časniških male antante. Izvolil se je novi odbor iz sledečih članov: predsednik Miloje Sokić, direktor »Pravde«, tajnik Vladoje Marković, urednik »Vremena«, blagajnik dr. Radovanović, urednik »Politike«, odborniki: Viktor Schweiger, urednik »Slovenca«, dr. Maixner, urednik »Obzora« in dr. Andra Milosavljević, urednik »Politike«. Razpravljalo se je o političnih in tehničnih vprašanjih, ki so v zvezi s sestankom držav male antante, ki bo v Belgradu in so se storili tozadevni sklepi. — Nato je bil odbor sprejet od g. ministra dr. Koste Kumanudija.

Grško-jugoslovansko prijateljstvo

Atene, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Grški listi so soglasnega mnenja, da bodo grško-jugoslovanska pogajanja v najkrajšem času srečno končana.

Izključena za vse čase

Praga, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Izvrševalni odbor Slovaške ljudske stranke je danes na seji v Rosenbergu soglasno sklenil, da fe za vse čase izključita iz stranke poslance Juriga in Tomanek, ki sta ogrožala interese stranke in se v strankarskem boju obnašala sramotno.

Rusija in Romunija ostaneta

Bukarešt, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Romunski poslanik v Varšavi Davilla je danes došel v Bukarešt in izjavil zastopniku lista »Vtorul«, da se je z Litvinom razgovarjal o vseh spornih vprašanjih, tudi o besarabskem vprašanju in o romunskem zlatem zakladu, ki je po vojni ostal v Rusiji. Konkretni predlogi niso bili stavljeni. Dobil je vtis, da hoče Sovjetska Rusija ostati z Romunijo v stikih. Želja Litvinova je, da ne bi ostalo samo pri sedanjih razgovorih.

Novi članci Donavske komisije

Bukarešt, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Nemčije in Grčija sta bili na svoj predlog soglasno sprejeti v evropsko donavsko komisijo. Samo Romunija si je pridržala, da se mora najprej izvršiti omejitev pooblastil komisije, katere je čna zahtevala.

Trochi želi v Nemčijo

Berlin, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Predsednik nemškega državnega zbora Loebe je prejel brzojavko od Trockega, ki ga prosi, da bi podpiral njegovo prošnjo za dovoljenje prihoda v Nemčijo. Loebe je s priporočilom oddal brzojavko državnemu kabinetu.

Zagreb osiguran z živili in premogom

Zagreb, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila na velikem županstvu konferenca r. di preskrbe prebivalstva. Izdan je bil komunique, v katerem je naglašeno, da se prebivalstvu za prehrano in kurivo ni treba več bati, ker je nastopilo izboljšanje. Obenem so se izdale maksimirane cene za drva. Bukova drva se ne smejo dražje prodajati kakor po 3° par kilogram, hrastova pa po 20 odstotkov ceneje.

Uredništvo »Nove Evrope« obloženo

Zagreb, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Državno pravdnštvo je obložilo uredništvo »Nove Evrope« radi članka »Novo stanje«. Obloženi so tudi vsi, ki so ta članek podpisali. Članek so podpisali: Ivan Meštovič, dr. Laza Popović, dr. Ivo Politeo, dr. Ivo Belin, dr. M. Čurčin

Justifikacija Prpiča v sredo zjutraj

Zagreb, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Danes je sodni stol sklenil, da obsojencem Prpiču in tovarišem jutri prečita smrtno obsodbo. Izvršila se bo smrtna obsodba v sredo ob pol 6. zjutraj. Ni pa še sklenjeno, kaj se bo zgodilo z Vrbancem, ki je na opazovanju.

Vreme se je spreverglo

Praga, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Ker je ponehal mraz, so se prometne razmere na Češko-slovaškem izdatno zboljšale. Zamude brzovolkov so majhne. Čiščenje prog in kolodvorov pa zelo napreduje. Na Vltavi se je odtrgala od brega velika ledena plošča, na kateri se je nahajalo 20 oseb. Posrečilo se je, da so rešili vse.

Zagreb, 18. febr. (Tel. »Slov.«) Po celi Hrvatski in Slavoniji se je vreme nenadno preobrnilo. Temperatura raste. Dočim je danes zjutraj bilo v Zagrebu še —6 stopinj C, je nočjo ob 8. uri bilo živo srebro že na ničli. Zapihal je močan južni veter. Sedaj pa nastaja strah pred povodnjim.

Progi Zagreb—Sušak in Zagreb—Varaždin sta že popolnoma očiščeni in se promet že vrši. Minila je nevarnost, da bi Zagreb ostal brez kuriva, ker sedaj bo lahko prihajal v Zagreb premog iz zagorskih rudnikov.

Dunajska vremenska napoved: Večimoma oblačno, na vzhodnem robu Alp morda nov sneg. Temperatura bo zopet nekoliko nižja.